

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING TA'LIM JARAYONIDAGI O'RNI VA ISTIQBOLLARI

Dovulbekova Nigora Tohirjonovna
Kosonsoy tuman 3-son texnikumi
Informatika va axborot texnologiyalari fani yetakchi o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim tizimidagi ahamiyati, o'quv jarayonini takomillashtirishdagi o'rni hamda o'qituvchi va o'quvchilar uchun yaratayotgan imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi ta'lim platformalari, ularning afzalliklari va mavjud muammolari yoritilgan. Ta'lim tizimida sun'iy intellektdan samarali foydalanish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, raqamli ta'lim, innovatsion texnologiyalar, ta'lim sifati, adaptiv ta'lim, axborot texnologiyalari, raqamli pedagogika.

Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim sifatini oshirish, individual ta'limni tashkil etish va o'quv jarayonini samarali boshqarishda muhim vosita bo'lib bormoqda. Jahon miqyosida sun'iy intellekt ta'limning ajralmas qismiga aylanib, o'qitish usullarini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

O'zbekistonda ham raqamli iqtisodiyot va ta'limni rivojlantirish doirasida zamonaviy texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shu bois sun'iy intellektning ta'limdagi imkoniyatlarini o'rganish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Sun'iy intellekt va uning mohiyati

Sun'iy intellekt – bu kompyuter tizimlarining inson aqliy faoliyatiga xos bo'lgan o'rganish, tahlil qilish, qaror qabul qilish va muammolarni hal etish kabi vazifalarni bajarish qobiliyatidir. Zamonaviy sun'iy intellekt texnologiyalari katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash orqali foydalanuvchilarga tezkor va aniq tavsiyalar bera oladi.

Ta'lim tizimida sun'iy intellektning asosiy vazifalari:

- ta'lim jarayonini individuallashtirish;
- o'quvchilarning bilim darajasini tahlil qilish;
- avtomatik baholash tizimlarini yaratish;
- virtual yordamchilar va elektron maslahatchilarni joriy etish;
- o'qituvchilarning ish yuklamasini kamaytirish.

Ta'limda sun'iy intellektning afzalliklari

Sun'iy intellektdan foydalanish bir qator ijobiy natijalarni beradi.

Birinchiidan, har bir o'quvchining bilim darajasi va qobiliyatiga mos ta'lim yo'nalishini shakllantirish imkonini yaratadi.

Ikkinchiidan, testlar va amaliy topshiriqlarni avtomatik tekshirish orqali o'qituvchining vaqtini tejaydi.

Uchinchiidan, o'quvchilarning qaysi mavzularda qiyinchilikka duch kelayotganini aniqlab, ularga mos tavsiyalar ishlab chiqadi.

To'rtinchiidan, imkoniyati cheklangan shaxslar uchun ham qulay ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi. UNESCO ham sun'iy intellekt ta'limni yanada inklyuziv va shaxsga yo'naltirilgan qilish imkoniyatiga ega ekanligini ta'kidlaydi.

Informatika fanini o'qitishda sun'iy intellekt

Informatika fanini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish ayniqsa samarali hisoblanadi. O'qituvchi quyidagi ishlarda undan foydalanishi mumkin:

- dars ishlanmalarini tayyorlash;
- test va topshiriqlar tuzish;
- taqdimotlar yaratish;
- dasturlash bo'yicha misollar ishlab chiqish;
- interfaol mashg'ulotlarni tashkil etish;
- o'quvchilarning bilimni tezkor tahlil qilish.

Kasb-hunar ta'limi muassasalarida sun'iy intellekt vositalari yordamida amaliy mashg'ulotlarni yanada qiziqarli va samarali tashkil etish mumkin. Bu esa o'quvchilarning mustaqil fikrlash va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Mavjud muammolar

Sun'iy intellektdan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud:

- ma'lumotlar xavfsizligi;
- noto'g'ri yoki eskirgan ma'lumotlar berilishi;
- akademik halollik masalalari;
- o'quvchilarning texnologiyaga ortiqcha bog'lanib qolishi.

Shuning uchun sun'iy intellektdan foydalanishda o'qituvchining nazorati va pedagogik yondashuvi muhim ahamiyat kasb etadi. UNESCO ham AI vositalari inson markazli va mas'uliyatli tarzda qo'llanilishi zarurligini qayd etadi.

Xulosa

Sun'iy intellekt zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. U o'qitish sifatini oshirish, ta'limni individuallashtirish va pedagoglarning kasbiy faoliyatini qo'llab-quvvatlashda katta imkoniyatlarga ega.

Kasb-hunar ta'limi tizimida sun'iy intellekt texnologiyalaridan oqilona foydalanish o'quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, zamonaviy mehnat bozoriga mos mutaxassislar tayyorlash hamda ta'lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt o'qituvchining o'rnini bosuvchi emas, balki uning samarali yordamchisi sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. UNESCO. Artificial Intelligence in Education.
2. Artificial Intelligence: A Modern Approach.
3. Fengchun Miao va boshqalar. *AI and Education: Guidance for Policy-makers*. UNESCO, 2021.
4. O'zbekiston Respublikasining ta'lim va raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlari.
5. Zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalariga oid ilmiy adabiyotlar.

